

POLICIJOS IR VISUOMENĖS BENDRADARBIAVIMO PROBLEMAS LIETUVOJE: SITUACIJOS RASEINIŲ RAJONE KRIMINOLOGINIS VERTINIMAS (2003)

Rėmėjai: Lietuvos Respublikos Seimas

Tyrėjų grupė: D. Valatkevičius, S. Gečėnienė, S. Mališauskaitė, L. Kietytė, R. Paužaitė, I. Mačernytė-Panomariovienė

Tyrimas buvo atliktas siekiant atsakyti į klausimą, kokios priežastys ir sąlygos lėmė Raseinių miestelėnų nepasitikėjimą policija ir suformavo sprendimą spręsti kriminogenines miesto problemas savo pastangomis.

Vertinant registruoto nusikalstamumo rodiklius Lietuvoje ir Raseinių rajone, daroma išvada, kad beveik visi nusikalstamumo lygio ir struktūros rodikliai Raseinių rajone yra mažesni negu Lietuvos vidurkis. Pastebėta gaunamų pareiškimų ir pranešimų apie padarytus nusikaltimus mažėjimo tendencija, atitinkamai mažėjo ir padarytų nusikaltimų lygis. Nusikaltimų išaiškinamumas (tiek bendras, tiek sunkių nusikaltimų) Raseinių rajone labai nesiskiria nuo Lietuvos vidurkio, tačiau per 2003 metų 4 mėnesius matomas nemažas visų nusikaltimų išaiškinamumo procento didėjimas. Nepilnamečių, kaltinamų padarius nusikaltimus, skaičius Raseinių rajone yra vienas iš mažiausių valstybėje. Turtinių nusikaltimų (vagysčių, plėšimų ir kt.) lygis Raseinių rajone taip pat žemesnis negu Lietuvos vidurkis. Savo ekonomine-socialine padėtimi Raseiniai taip pat neišsiskiria iš kitų Lietuvos miestelių.

Tyrimas leido suformuoti objektyvesnį gyventojų, dalyvavusių veiksmuose prieš nusikalstamas grupuotes (vadinamuosius „meškiukus“), kriminologinį portretą. Tai jauni žmonės (amžiaus vidurkis - 30 m.), daugelis turintys vidurinę ir spec. vidurinę išsilavinimą, dauguma dirbantys. Beveik visi yra vieną ar keletą kartų nukentėję nuo teisės pažeidėjų (buvo užpulti miesto parke, apiplėšti, iš jų bandė pavogti automobilį, grasino, reikalavo pinigų, supjaustė automobilio padangas, brovėsi į namus, kabinėjosi kavinėje ir t.t.).

Tyrimas patvirtino hipotezę, kad atotrūkis tarp policijos ir gyventojų ir iš to kylantis gyventojų nepasitikėjimas - vienas svarbiausių įvykių priežasčių. Gyventojų apklausa išaiškino tiek bendrą jų nepasitikėjimą policija, tiek konkrečius įvykius bei veiksnius, kurie sukėlė ir bent iš dalies pateisina šią nuostatą. Didžioji dalis apklaustųjų akcentavo, kad, nukentėję nuo delinkventinių veikų, jie nesulaukė tinkamos reakcijos iš teisėsaugos pareigūnų pusės. Tai paaiškina tarp Raseinių gyventojų vyraujančią neigiamą policijos veiklos efektyvumo vertinimą, kuriam esant policija neturi atramos gyventojų tarpe ir gyventojai yra linkę ieškoti alternatyvių būdų spręsti kriminogeninio pobūdžio problemas. Kita vertus, atlikta gyventojų apklausa parodė, kad policijos ir piliečių bendradarbiavimo perspektyva egzistuoja. Gyventojų, dalyvavusių įvykiuose, apklausa parodė, kad beveik visi jie pripažįsta, jog tik kartu su policija kova prieš nusikalstamumą gali būti veiksminga.